

Nykøbing Falster d. 22. april 2025.

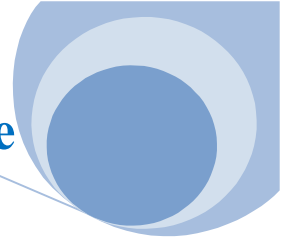
Til
Guldborgsund kommune
Teknik og Miljø.
Parkvej 37
4800 Nykøbing Falster

Vandrådet i Guldborgsund kommune afgiver hermed deres høringssvar til den af Guldborgsund kommune fremsendte Indsatsplan for Grundvandsbeskyttelse.

Indledningsvis vil vi som interesseorgan for samtlige vandværker i Guldborgsund kommune, gøre opmærksom på vores undren over den manglende dialog og involvering i udarbejdelsen af den fremlagte indsatsplan. Vandrådet i Guldborgsund kommune har på intet tidspunkt været i dialog med Guldborgsund kommune, om tilblivelsen af denne. Det finder vi utilstedeligt, da vi repræsenterer alle vandværker i kommunen, og at vi på intet tidspunkt er inddraget i tilblivelsen af denne indsatsplan.

Det samme gør sig ligeledes gældende i forhold til den varslede vandforsyningsplan. I denne proces er hverken vandrådet eller kommunens almene vandværker involveret.

Vi vil samtidig gøre opmærksom på at hvis Guldborgsund kommune vælger at fastholde indsatsplanen i den nuværende form, at der ved høringsperiodens start ikke var fremlagt de nødvendige bilag, vil vandrådet i Guldborgsund kommune på vegne af sine medlemmer, påklage alle fremtidige påbud med baggrund i indsatsplanen, med henvisning til brud på de forvaltningsretlige principper.



Generelle bemærkninger:

Forsinkelse:

Det nye udkast til indsatsplan for grundvandsbeskyttelse i Guldborgsund Kommune (GBSK) er omkring 8-9 år forsinket. Dermed overholder kommunen ikke tidsfristerne i bekendtgørelsen om indsatsplaner, jf. § 3 og § 6, stk. 3, som fastsætter, at der skal udarbejdes et forslag til indsatsplan efter et år, og at den endelige plan skal være vedtaget i kommunalbestyrelsen senest to år efter, at Miljøministeren har udpeget indsatsområdet.

Brud på forvaltningsretlige principper ifm. høring:

I rapporten henvises der til seks bilag, som ikke har været tilgængelige for offentligheden i høringsperioden. Dette er i strid med de forvaltningsretlige principper idet alt relevant materiale skal være tilgængeligt for at sikre en reel mulighed for indsigt og stillingtagen. Når centrale dokumenter undtages, forhindres offentligheden i at opnå en tilstrækkelig forståelse af planens målsætninger og konsekvenser.

Det anbefales derfor, at planen genfremlægges i en ny høringsperiode, hvor samtlige relevante bilag er tilgængelige, så alle parter får mulighed for at forholde sig til planen på et oplyst grundlag.

Manglende konkretisering af indsatser ift. de enkelte vandværkerne:

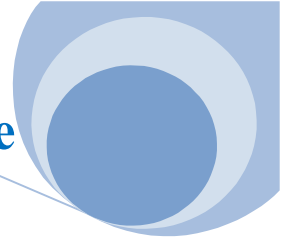
Indsatsplanen fremstår for overordnet og mangler den nødvendige konkretisering. Vi tolker § 3 i bekendtgørelsen om indsatsplaner således, at planen skal indeholde en beskrivelse af de foranstaltninger, der foreslås gennemført for de enkelte vandværker, med henblik på at afhjælpe og forebygge forurening af vandressourcen.

Denne nuancering mangler i det foreliggende udkast. Vandværkerne anbefaler derfor, at planen i højere grad tager udgangspunkt i de konkrete forhold for hver enkelt vandforsyning, som det også er praksis i andre kommuner, hvor der er vedtaget mere målrettede indsatsplaner.

Datagrundlag er forældet:

Rapporten henviser gentagne gange til opgørelser, analyser og afrapporteringer baseret på data, der er mellem 8 og 14 år gamle. Derudover præsenteres fremskrivninger og antagelser, som i flere tilfælde savner tilstrækkelig analyse og vurdering af relevante, parameterafhængige forhold, før der kan drages sikre konklusioner.

Det vurderes som fagligt utilstrækkeligt og problematisk at udarbejde en indsatsplan på et så forældet datagrundlag. Vi anbefaler derfor, at der igangsættes en opdateret og mere grundig analyse, så de foreslåede indsatser i den endelige plan hviler på et aktuelt og fagligt velfunderet grundlag.



Specifikke bemærkninger:

Ad 1.5) *"Det er afgørende at følge op på indsatsplanen.."* – Umiddelbart ikke vigtigt nok for GBSK, idet den er mere end mere end 8 år forsinket.

Ad kapitel 2) "Opsummering af supplerende undersøgelse" – Datagrundlag 10 -14 år jf. generelle bemærkning. Stort behov for mere!

Ad 3.1) om *"Miljømål, Det er i indsatsplanen målsætning at vandværker og lodsejere indgår frivillige aftaler"* – Frist for påbud er ifølge BNBO-fristbekendtgørelsen den 1. marts 2025

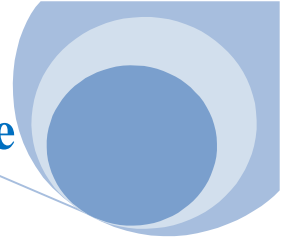
Ad 3.2) om "Retningslinjer for nitrat"

- *"Koncentrationen af nitrat i råvandet fra indvindingsboringer **overvåges**, hvis nitratkoncentrationen er over 5 mg/l."*
 - Udspecificér, hvad menes der med **"overvåges"**? Vandværket "overvåger" pt. nitrat efter drikkevandsbekendtgørelsens krav om kontrolhyppighed.
- *"Hvis koncentrationen af nitrat i råvandet fra en **indvindingsboring er over 10 mg/l (aktionsværdi) og tendensen er stigende, skal der foretages en revision af den specifikke indsats for det enkelte vandværk. Dog tages påbud om arealrestriktioner ikke i anvendelse.**"*
 - Udspecificér, hvad menes der med "revision af den specifikke indsats..".

Indsatsen bør i højere grad fokusere på de redoxparametre, der bidrager til at karakterisere, hvilke af de fire vandtyper (A, B, C og D) vandværket indvinder fra. Nitrat alene giver et utilstrækkeligt grundlag for at vurdere magasinets sårbarhed over for nitratpåvirkning. Det anbefales derfor, at vurderingen suppleres med andre relevante parametre, f.eks. ilt, sulfat og evt. nikkel, som kan bidrage med vigtig viden om denitrifikationsprocesser og dermed give et mere nuanceret billede af magasinets naturlige beskyttelse og robusthed.

Ad 3.3) om "Retningslinjer for pesticider"

- *"Hvis pesticidindholdet overstiger 50 % af kvalitetsgrænsen til drikkevand i områder, der ikke allerede er forurenet over kvalitetsgrænsen til drikkevand, **skal der foretages foranstaltninger til at vende tendensen.**"*
 - Udspecificér, hvad menes med "skal der foretages foranstaltninger til at vende tendensen"?



- *"Der må ikke anvendes pesticider i boringsnære beskyttelsesområder (BNBO), som er udpeget i Udpegningsbekendtgørelsen."*
 - Vil det sige, at samtlige BNBO ikke længere skal risikovurderes?
 - Gælder det også til privat brug, siden der nu blot står "pesticider" og ikke "erhvervsmæssig anvendelse af pesticider"?

Ad 3.4) om "Retningslinjer for grundvandstruende stoffer" – afsnittet mangler at beskrive noget om tendenser.

- *"Hvis indhold af klorid er over 50 mg/l eller natrium over 30 mg/l, skal vandværket lave **indsatser** overfor klorid, så rentvandet kan holdes under drikkevandskvalitetskravet."*
 - Hvilke indsatser?

Ad 3.7) om "Retningslinjer for nedsivning fra anden aktivitet"

- *"Solcelleparker i områder med særlig drikkevandsinteresse, indvindingsoplande samt BNBO kan der som udgangspunkt ikke forventes tilladelse, hvis produktet indeholder PFAS eller miljøfremmede stoffer der vil udgøre en risiko for grundvandet"*
 - Bør specificeres.

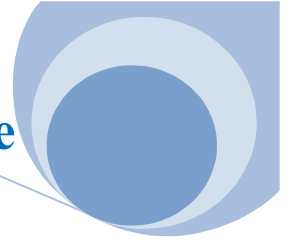
Ad 3.8.1.1) Kvantitativ vurdering

I det pågældende afsnit "antages" det, at overudnyttelsen i dag er lidt mindre end tidligere. Denne antagelse bør underbygges med opdaterede data og aktuelle beregninger af grundvandsdannelsen, da det ellers risikerer at give et misvisende billede af den reelle ressourceudnyttelse og dermed også indsatsbehovet. De 11 mm/år der refereres til i et senere afsnit, gisner vi på stamme fra statens opgørelse i vandområdeplanerne (VP3), dvs. fra perioden 2011-2017 (8-14 år siden).

Ad 3.8.4.1) Kvantitativ vurdering

De beregninger, der henvises til, bærer præg af betydelige usikkerheder og må betegnes som overfladiske. Det er derfor ikke hensigtsmæssigt, at de indgår som et centralt element i en indsatsplan for grundvandsbeskyttelse, hvis formål er at sikre drikkevandsressourcen for kommende generationer.

Derudover baseres vurderingerne endnu en gang på et forældet datagrundlag. Vi vil derfor kraftigt opfordre til, at forholdene undersøges mere tilbundsående, inden der træffes beslutning om indsatser, som i dag hviler på et usikkert og utilstrækkeligt fagligt grundlag.



Ad 3.8.4.3) Fremtidig potentiale

Det er ukorrekt at anføre, at borerer med pesticidkoncentrationer over grænseværdien ikke længere kan anvendes til vandindvinding. Vi er desuden grundlæggende uenige i forvaltningens konklusion om, at dette skulle indebære, at op imod halvdelen af grundvandsressourcen "måske" ikke kan benyttes. Sådanne løst funderede antagelser uden faglig dokumentation bør ikke anvendes som argumentation for at iværksætte særlige indsatser over for vandværkerne.

Den seneste opgørelse fra GEUS over forekomsten af pesticidstoffer i almene vandforsyningsboringer (perioden 1. april 2024 til 31. marts 2025) viser, at 57,1 % af borerne er påvirket af pesticider, men at 15,3 % fortsat er i drift – selv med målinger over grænseværdien. Det er vigtigt at præcisere, at grænseværdien i henhold til Drikkevandsbekendtgørelsen gælder ved forbrugerens taphane og ikke ved selve boringen. Så længe et vandværk kan sikre overholdelse af grænseværdien gennem f.eks. sammenblanding af vand fra flere borerer, opfyldes lovgivningens krav fuldt ud. Også selvom enkelte borerer isoleret set måtte have pesticidkoncentrationer over 0,1 µg/L.

Ad 3.8.5.3) Fremtidig potentiale

Samme bemærkninger som ovenfor i 3.8.4.3

Ad 4.2) Indvindingsstrategi

Langt de fleste vandværker ansøger om en fornyet en indvindingstilladelse og ikke en anlægstilladelse.

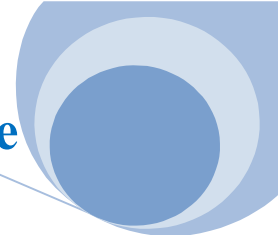
Kommunen kan ikke stille direkte krav/vilkår om pumpestørrelser og brugen af frekvensstyrede pumper med mindre vandværket ansøger om en anlægstilladelse. Dette har Miljø- og Fødevareklagenævnet gentagne gange stadfæstet i andre lignende sager.

Ad 4.3) Planlægningstiltag

Begrænsning af en vandindvindingsmængde kan alene ske, ud fra et væsentligt samfundsmæssige hensyn, jf. vandforsyningslovens § 22 stk. 3. I modsat fald har vandværket krav på tilladelse til at opretholde indvinding i overensstemmelse med det dokumenterede fremtidige behov.

Ad 4.3.1) Spredning indvindingen

Kommunen bør generelt undlade at fremhæve ét enkelt vandværk til at pointere en sag.



At et vandværk lukker, er ikke ensbetydende med, at de tilknyttede borerer som tilhører vandværket, også lukker og dermed ikke bliver brugt længere. Det overtagende vandværk kan med fordel overtage de nye kildepladser, hvis de vurderer at de fortsat kan anvendes til at opretholde vandforsyningen i området.

Ad 4.3.3) Drikkevand vs. Rentvand

Ligesom i afsnit 3.8.4.3 og 3.8.5.3, angives det, at ca. halvdelen af ressourcen på Lolland må kasseres, hvis det skal igennem et vandværk pga. pesticider. Denne konklusion er både usaglig og meget useriøs og bør ikke fremgå af indsatsplanen jf. tidligere kommentarer. Forholdet med den tilgængelige ressource bør under alle omstændigheder undersøges nærmere.

Det anføres, at GBSK ønsker, at forbrugere, som ikke har behov for vand af drikkevandskvalitet, på sigt etablerer egen indvinding. Vi gør opmærksom på, at risikoen for krydskontaminering mellem grundvandsmagasinerne, og dermed forurening stiger, jo flere indvindingsboringer der etableres. Hvis kommunen har til hensigt at tillade etablering af flere indvindingsboringer i oplandet, bør kommunen samtidig forpligte sig til at føre løbende tilsyn med disse anlæg, som en del af indsatsplanen.

GBSK anfører i sidste afsnit, at vandværkerne fortsat sælger råvand fra borerer med pesticid over grænseværdien til brug for markvanding og lignende. Med de nye, specificerede regler for teknisk vand, vil dette reelt ikke være en mulighed for de forbrugerejede vandværker.

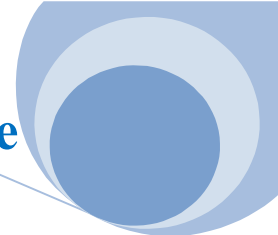
Ad 4.5) Dyrkningsaftaler

Det bemærkes, at henvisningen til byrådsbeslutningen om at GBSK vil give påbud om rådighedsindskrænkninger, hvis der ikke kan indgås en frivillig aftale, udelukkende vedrører BNBO og ikke de øvrige indsatsområder.

Det bemærkes i øvrigt, at dyrkningsaftaler om omlægning til økologisk landbrug ikke kan bruges som indsats med henblik på reduktion af nitrat, tværtimod.

Ad 4.7) Multifunktionel jordfordeling

Det foreslås, at landbrugsjord bl.a. flyttes til områder inden for OSD, hvor grundvandet allerede er forurenet. Dette er ikke hensigtsmæssigt, da det ikke bidrager til at forebygge forurening, og det er desuden uetisk at intensivere en forurenende aktivitet i et område, der på sigt er tiltænkt til indvinding af grundvand til drikkevandsformål.



Ad 4.8) Oplysningskampagner

Denne indsats bør fylde mere, ex. forslag om skiltning af områder med indvinding.

Ad 4.9) Undersøgelse af boringskvalitet

Vi gør opmærksom på, at risikoen er mindst ligeså høj ved markvandingsboringer og boringer til andre formål end drikkevand. Mange, hvor der ellers aldrig er, og med stor sandsynlighed aldrig vil blive ført tilsyn på.

Ad 4.13) Videregående/avanceret vandbehandling

I afsnittet henviser GBSK bl.a. til, at vandværkets størrelse automatisk kan diskvalificere de mindre vandværker fra at kunne få tilladelse til avanceret vandbehandling. Sagkyndighed og færdigheder inden for avanceret vandbehandling er ikke afhængige af størrelse – der skal altid foretages en konkret vurdering.

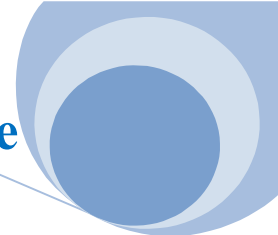
Desuden kan vandværkerne erhverve de nødvendige fagkompetencer enten ved at opkvalificere deres egen organisation eller ved at købe ekspertise, hvilket understreger, at størrelse ikke bør være en afgørende faktor for, om et vandværk kan få en tilladelse. Dette punkt blev desuden drøftet på et møde den 20. november 2024 mellem Danske Vandværker, GBSK og vandrådet. Der henvises til referatet.

Forslag til nyt afsnit som omhandler en indsats mht. etablering af vertikale jordvarmeboringer i indvindingsoplandet (en ikke uvæsentlig kilde til risiko for forurening). Jf. <https://www.atv-jord-grundvand.dk/wp-content/uploads/2024/06/Moede-17-24-Jes-Michaelsen-Jordvarmeboringer-i-vandindvindingsomraader.pdf> (Tilhørende rapport kan fremsendes efter behov)

Ad 5.1) Nitrat

I en vurdering af forsyningens sårbarhed over for nitrat, bør der som anført i det tidligere afsnit også inddrages andre relevante redoxparametre. Jf. tidligere bemærkninger til afsnit 3.2 om retningslinjer for Nitrat.

Vandværkerne mener ikke, at det er rimeligt at kræve øget kontrol af indvindingsboringer med nitratkoncentrationer så lave som 5 mg/L, svarende til kun 10 % af grænseværdien på 50 mg/L for drikkevand. En sådan kontrol virker overflødig, når vandværket allerede – mindst én gang – årligt overvåger ammonium-, nitrat- og nitritkoncentrationer både på vandværket og/eller forbrugernes taphaner. Desuden er



det uhensigtsmæssigt at kræve, at en indsats først ophører, når koncentrationen er faldet til under 1 mg/L, svarende til kun 2 % af grænseværdien for drikkevand.

Ad 5.1.2) Kommunens indsatser

Vi gør opmærksom på, at vandværket, jf. vandforsyningslovens § 52 a, ikke har ret til at opkræve afgifter fra forbrugerne til beskyttelse af områder, der ligger udenfor vandværkets indvindingsopland med mindre dette sker via et bidrag til et etableret grundvandssamarbejde.

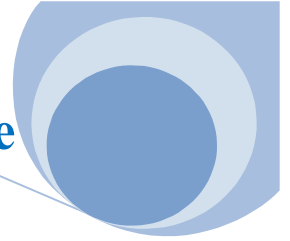
Ad 5.2.1) Vandværker

Der angives flere steder i dette afsnit, at vandværket skal analysere for stoffer som ikke er omfattet af drikkevandsbekendtgørelsen, jf. nedenstående eksempel. Vi anbefaler, at det tydeligt fremgår, at vandværket **bør eller kan** gennemføre denne indsats.

- *"Udvidet hyppighed for analyser af pesticider, evt. stor pesticidpakke, samt analyser for pesticider, **der ikke tidligere har analyseret for.**"*
 - Det ligger udenfor lovhjemmel at pålægge vandværket at analysere for stoffer, som ikke tidligere er blevet analyseret for, og som ikke er omfattet af drikkevandsbekendtgørelsen. Et sådant krav vil som minimum forudsætte, at kommunen kan fremføre en begrundet mistanke om, at stoffet/stofferne er til stede, eller udgør en potentiel trussel.
- *"Dyrkningsaftaler for pesticidfri drift indenfor BNBO og evt. grundvandsdannende oplande (hvis boringen er vurderet til at være sårbar jf. Henrik Aktors notat, Bilag 4)"*
 - Det er uhensigtsmæssigt at indføre indsatser af så indgribende karakter på baggrund af et notat som er udarbejdet for 11 år siden.

Ad 5.2.2) Kommunens indsatser

- *"Det kan ikke forventes at Guldborgsund Kommune vil give nye tilladelser til indvinding fra det primære grundvandsmagasin til fx markvanding, gartneri og industri (formål, der ikke kræver drikkevandskvalitet) i områder inden for Områder med særlig drikkevandsinteresse og indvindingsoplande, som har en god vandkvalitet (zone 1 og 2 fremlagt i afsnit 2.3), **dog undtaget for økologisk landbrugsdrift, hvor grundvandsdannelsen er tilstrækkelig til, at ressourcen ikke bliver overudnyttet.**"*
 - Hvad betyder ovenstående (i fed)
- *"På private- eller rekreative områder (fx industriområder og golfbaner) inden for OSD, vil kommunen forsøge at indgå en bindende aftale om, at der ikke*



anvendes pesticider på arealerne (fremhæve alternative måde for ukrudtsbekæmpelse)”

- Har kommunen i dette tilfælde til hensigt at forhandle en erstatning/kompensation ifm. indsatsen, skal forholdet tinglyses på ejendommen, og i så fald, hvem skal betale?

Ad 5.3.1) Vandværkets indsatser

Det er vores vurdering, at kommunen ikke har hjemmel til – i det omfang der bliver lagt op til – at forlange, at vandværket udfører kildeopsporing på et forhold som ikke er overskredet.

Ad 6.1.1) Miljøbeskyttelseslovens § 26 a

Der fremgår i afsnittet et eksempel for fuldstændig erstatning som følge af pålagt pesticidfri drift vil dække en standardiseret procentsats, svarende til 50 % af jordprisen med henvisning til en afgørelse i overtaksationskommissionen i 2020, Beder sagen. Dette er ikke i overensstemmelse med Vejlovens krav om individuelle vurderinger.

Det er vigtigt at understrege, at afgørelser i taksationskommissionen kun kan bruges som præcedens, hvis de er direkte sammenlignelige med den aktuelle sag. Erstatningen skal tage udgangspunkt i ejendommens specifikke karakteristika samt de konkrete konsekvenser af sprøjteforbuddet for den enkelte lodsejer.

Med venlig hilsen

Bestyrelsen for Vandrådet i Guldborgsund kommune.